

EU-kommissionen
Generaldirektoratet för konkurrens

Stockholm 2020-12-09

Svenskt Näringslivs synpunkter i pågående samråd om färdplanen för revideringen av EU-kommissionens meddelande om statligt stöd till viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse (IPCEI)

Svenskt Näringsliv vill tacka för möjligheten att inkomma med synpunkter i det pågående samrådet och vill härmed anföra följande.

EU-kommissionen har öppnat upp ett samråd av färdplanen för revideringen av IPCEI-meddelandet. I färdplanen framgår utgångspunkterna för den kommande revideringen. Där anges att meddelandet behöver revideras med anledning av nya införda målsättningar inom EU, exempelvis den gröna given, industristrategin, digitaliseringsstrategin och återhämtningspaketet Next Generation EU.

Vidare anges att revideringen ska fokuseras på att åstadkomma följande:

- Klargöra vissa begrepp och ge vägledning kring vissa kriterier
- Underlätta deltagande för SME
- Öka projektens öppenhet och förenlighet med EU:s målsättningar

För att kunna yttra sig över dessa utgångspunkter behöver Svenskt Näringsliv först beskriva den generella syn som vi har på IPCEI-instrumentet som sådant.

Meddelandet tydliggör en redan tidigare möjlighet enligt fördraget att bevilja statligt stöd för att främja genomförandet av viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse (art. 107.3 b). Meddelandet är därför viktigt för att tydliggöra vilka kriterier som ska gälla vid en sådan prövning av kommissionen. Kommissionen har satt upp ett regelverk som ställer höga krav på deltagande medlemsstater och företag när det gäller dokumentation av de projekt som ska erhålla stöd. I gengäld möjliggör regelverket att betydligt högre stödnivåer kan beviljas än i de generella FoU-rambestämmelserna, samt stöd till verksamhet som ligger närmare reguljär produktion än vad som annars är möjligt.

Svenskt Näringsliv anser mot bakgrund av detta att meddelandet i stort fyller sitt syfte, men behöver utvecklas. IPCEI-projekt som sådana kan vara ändamålsenliga i den mån de åtgärdar ett verkligt marknadsmisslyckande och där övriga statsstödsregler är otillräckliga. Instrumentet bör dock än så länge betraktas som en specifik åtgärd som inte bör tillämpas brett för en stor mängd av projekt. Trots att meddelandet funnits till sedan 2014 finns det ytterst liten erfarenhet av tillämpningen av reglerna, och än mindre vilka resultat som reglerna leder till. De höga stödnivåerna och möjligheten att ge stöd till en senare fas i kommersialiseringen av bedriven forskning gör att risken för konkurrenssnedvridningar är påtaglig. Det är även ett faktum att regelverket hittills har lett till långa och administrativt

betungande och kostsamma godkännandeprocesser med bristande transparens. Allt detta visar på att användandet av regelverket även fortsatt bör ske selektivt och med måtta.

Det är också med anledning av detta som Svenskt Näringsliv inte anser att de nya målsättningar som kommissionen nämner inte i stort förändrar det tidigare behovet av regelverket, eller dess inriktning. IPCEI-meddelandet bör som sagt fortsatt tillämpas i begränsad omfattning, och därför inte utgöra en omfattande del av återhämtningspaketet.

I punkten 15 i meddelandet listas (ej uttömmande) målsättningar som projektet ska bidra till för att kunna tillämpa meddelandets bestämmelser. Det ter sig naturligt att denna lista kompletteras med exempelvis den gröna given eller digitaliseringsstrategin. Detta tycks vara en given och okontroversiell komplettering.

Desto mer intressant är den punktlista där kommissionen anger vilka fokusområden som revideringen bör ha. Svenskt Näringsliv instämmer i att de punkter som tas upp är viktiga att arbeta med ytterligare. När det gäller klargörande av vissa begrepp och kriterier så är vissa begrepp särskilt viktiga att belysa, nämligen följande:

- I punkten 21 anges att "FoUI-projekt måste ha en starkt innovativ karaktär eller utgöra ett viktigt mervärde i fråga om FoUI mot bakgrund av den senaste utvecklingen inom den berörda sektorn." Det är viktigt att det klargörs vad en sådan "starkt innovativ karaktär" består av, gärna med exempel. Det är viktigt att det skapar en grund för ett urval av projekt genom en öppen och opolitisk process och som inte är kopplad till någon särskild ekonomisk sektor.
- Vad som i bilagan fotnot 1 anses vara sk. första industriell användning. Där anges att "första industriell användning avser utvidgning av pilotanläggningar, första utrustning och anläggningar i sitt slag som omfattar åtgärder efter pilotfasen, inklusive testfasen, men varken serietillverkning eller kommersiell verksamhet." Det är viktigt att detta kan tydliggöras ytterligare, eftersom risken för konkurrenssnedvridning vid stödgivning till sådan verksamhet är så påtaglig.

Vidare anger kommissionen att man vill underlätta deltagande för SME. Det är en bra ambition, då det både kan ge större effektivitet, mindre risk för snedvridningar eller särbehandling, och en bättre potentiell spridning av resultaten. Avgörande för att kunna inkludera fler SME är att öka tydligheten i regelverken (i meddelandet, samt eventuellt införa ett kompletterande FAQ), transparensen och förutsägbarheten i ansökningsprocessen, samt att införa någon form av ökat juridiskt stöd för deltagande företag. Regelverket är för närvarande otydligt, och företag tar på sig stora kostnader för juridisk expertis och egen arbetstid, samt löper stora risker om inte projektet kan få ett godkännande i affärsrelevant tid. En särskilt utpekad stödfunktion på EU-nivå eller nationell nivå som har praktisk erfarenhet av att tillämpa regelverket bör övervägas.

Slutligen anges att projektens öppenhet ska öka – även detta är behövligt och välkommet. De senaste besluten som kommissionen fattat med hänvisning till regelverket och som avser ett forskningsprojekt (i det sk. första batteriprojektet) fattades för på dagen ett år sedan. Trots det har besluten ännu inte publicerats i kommissionens ärendedatabas, vilket är anmärkningsvärt och visar på bristen av transparens. Det behövs ökad transparens i hela kedjan, från urval av projekt och deltagande företag, genom hela ansökningsprocessen fram till beslut, samt i hur projekten utvärderas.

En översyn av meddelandet är välkommet och ändamålsenligt, och de punkter som kommissionen anger tycks utgöra en lämplig inriktning. Meddelandet behöver förtydligas i många delar. Samtidigt är det ytterst svårt att dra några slutsatser i övrigt kring stödnivåer, stödets utformning och inriktning och meddelandets effekter totalt sett i de projekt där det används. Det är fortfarande såvitt Svenskt Näringsliv känner till bara stöd till två forskningsprojekt som har godkänts av EU-kommissionen med hänvisning till dessa regler, varav det i det ena projektet som sagt inte har offentliggjorts några beslut ännu. Det första projektet som godkändes, inom området för mikroelektronik, löper under lång tid och kommer inte att utvärderas än på många år. Det finns alltså mycket lite information att basera ställningstagandet på huruvida den här typen av stöd är effektivt och ändamålsenligt, och det försvårar en mer omfattande revidering av regelverket.

Kommissionen har angivit att nästa steg i processen är att ta fram ett utkast till nytt reviderat regelverk, och att detta kommer öppnas upp på ett offentligt samråd, dels för medlemsstaterna, men också för berörda parter som kan vara intresserade av att delta i ett IPCEI och motta stöd. Vi vill påpeka att samrådet inte bör begränsas endast till potentiella stödmottagare, utan även för andra intressenter som kan tänkas påverkas av regelverket, inte minst konkurrenter till företag som kan komma att delta i IPCEI, samt företagsorganisationer.

Med vänlig hälsning

Stefan Sagebro